

**Starodavne
radovljiške
utrdbe**

**Tine Jarc
Radovljica
2005**

Pogled na Radovljico s Pustega gradu (od Boltarja)

**Arheološka izkopavanja na
Prešernovi plani l. 1992.**

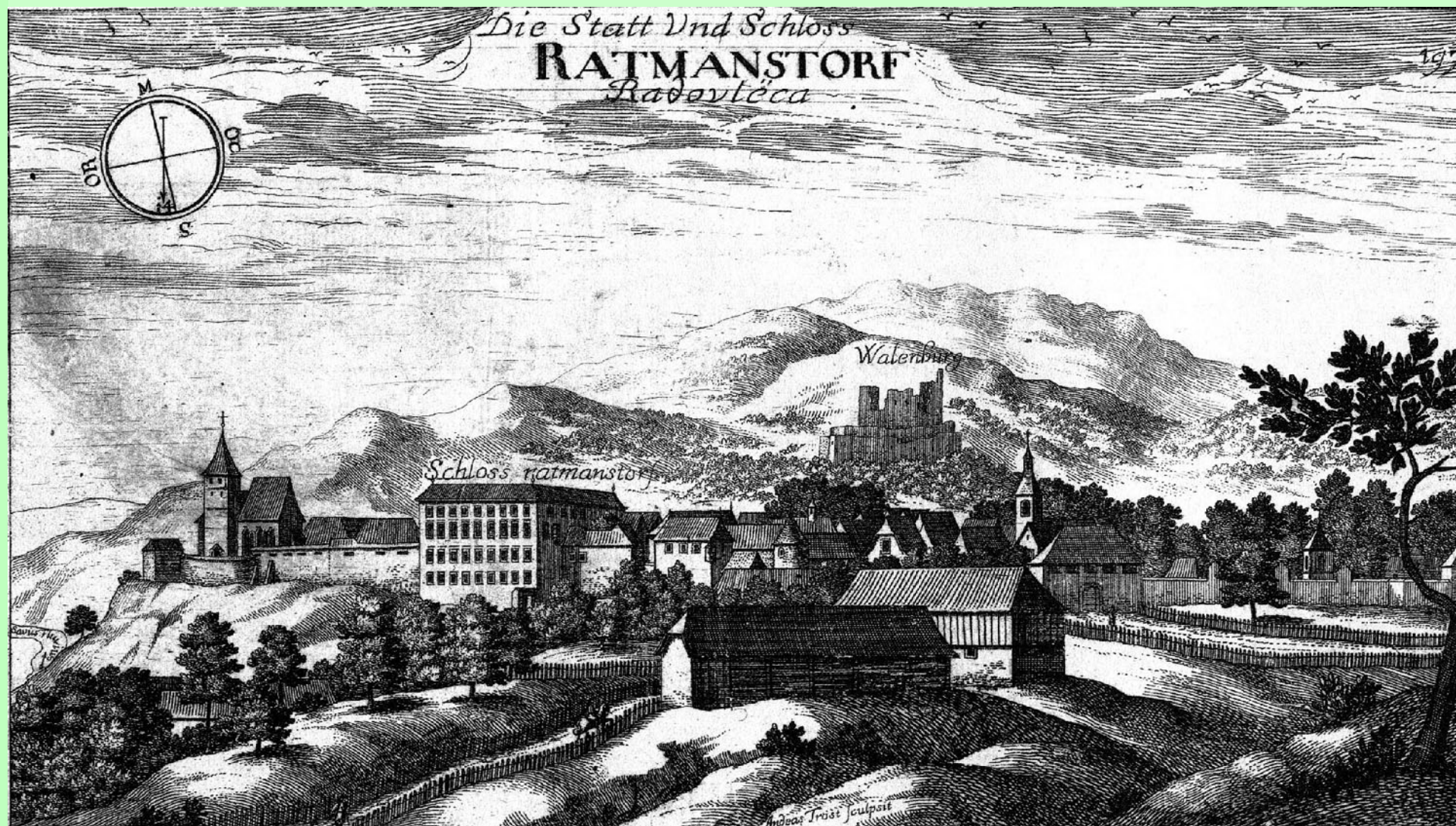
**Domnevni ostanki utrdbenega jarka
iz zgodnjega srednjega veka.**

Pregled ostankov starih utrdb prikazanih na zračnem posnetku Radovljice.

— ostanki

— z dozidavami zakriti ostanki

Valvasorjeva slika Radovljice, nastala okoli l. 1670.

Današnji pogled na Radovljico z iste lege kot jo je videl Valvasor.

Goreči Predtrg in Radovljica l. 1761 na sliki v cerkvi na Studenčicah.

**Načrt Radovljice iz l. 1806.
[AS, zbirka načrtov XLV]**

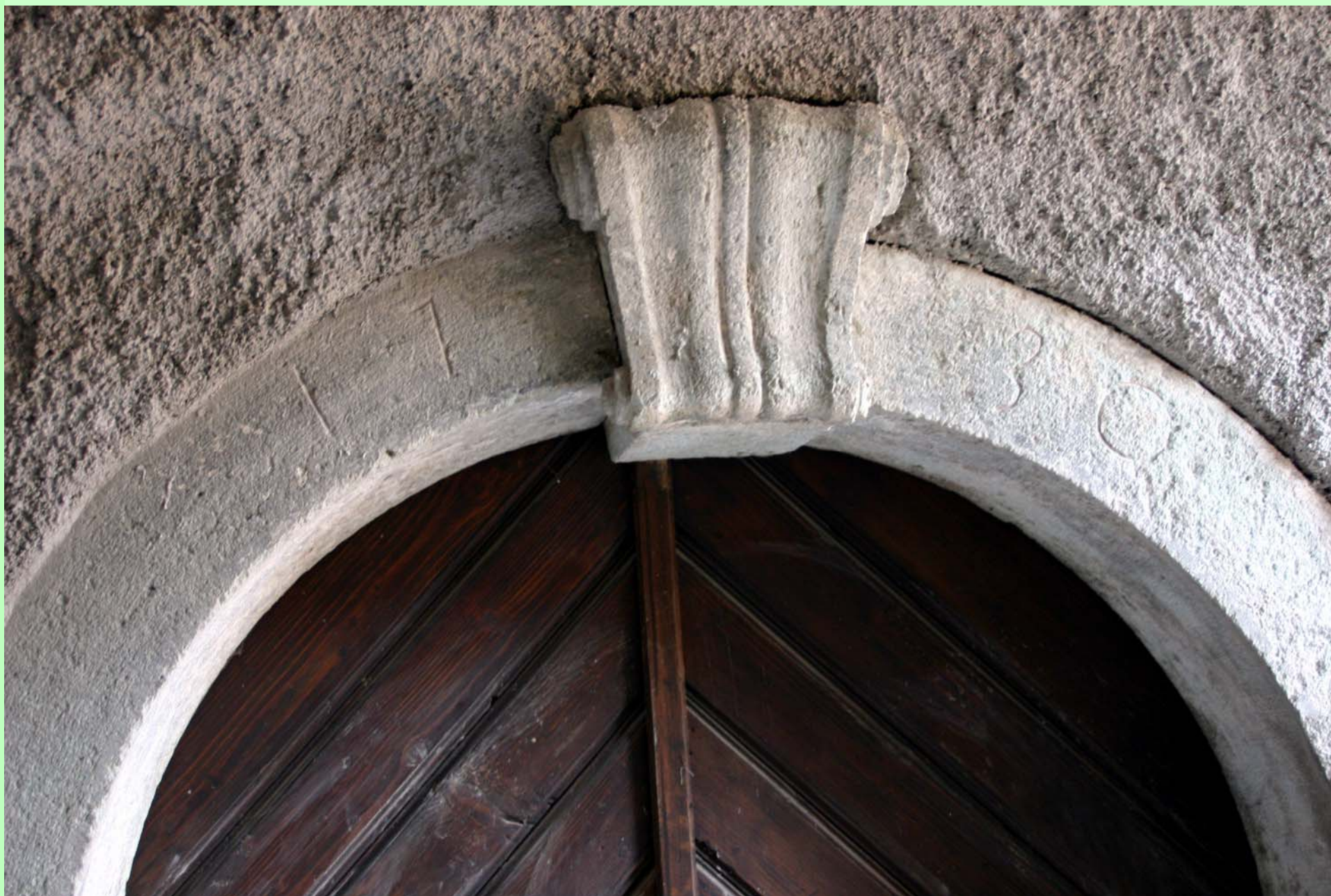

Radovljica v franciscejskem katastru
l. 1826. [AS, FZK]

Grbi v zahodnem delu graščine.

V sredini je grb Morica Dietrichsteina, levo grb koroške družine Khevenhüller, iz katere je izhajala Moricova žena Ursula, desni grb pa koroške družine Harach.

Napis na vratih Dralkine hiše v Jarku z letnico 1730.

Stik med graščino in povezovalnim hodnikom.

Prelomi v ostrešju vzhodnega dela graščine.

Prelomi nakazujejo posamezne gradbene faze. Najstarejši del se nahaja izza točke D. Del med točko C in B predstavlja povezavo med vzhodno in severno stranjo graščine.

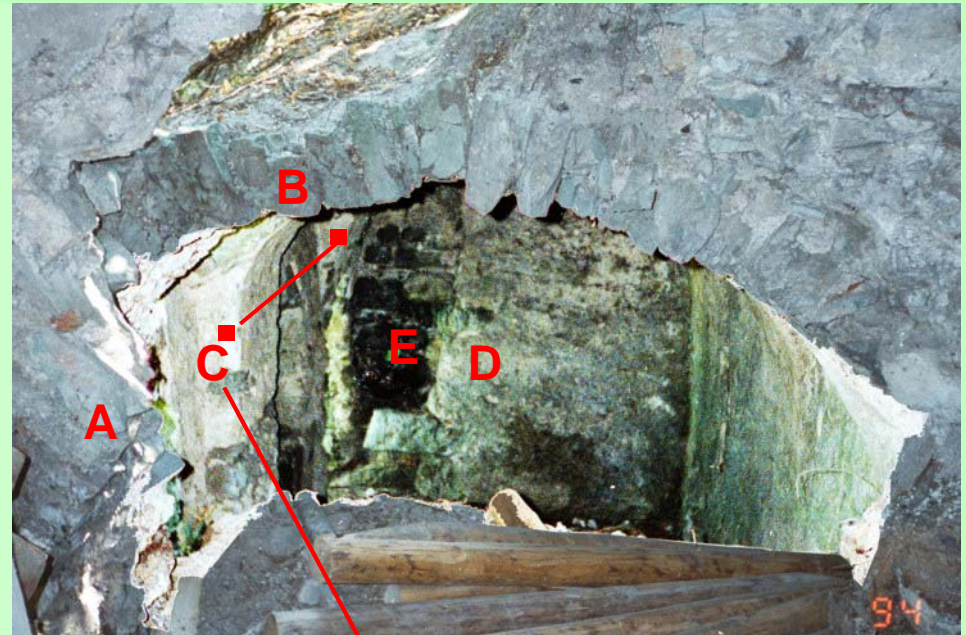

Severovzhodni del graščine.

Pred nekdanji stari del graščine, ki je služil tudi obrambnim namenom, je danes postavljena terasa. Zid nad to teraso je nagnjen navznoter. Ppredvideva se, da je nastal pred l. 1450.

Povezovalni hodnik med graščino in cerkvijo narejen v tej izvedbi po požaru l. 1835.

Zidovje v nekdanji kleti med graščino in prehodom.

(Foto Franc Valant)

a - originalna slika

b - računalniško prirejena podrobnost

c - stanje l. 1761.

A. sedanji zid (obok) po l. 1835.

B. zid (obok) od ~1785* do 1835 stol.

C. most od ~1661 (1761) do ~1785* (Preselitev
pokopališča v letih 1780-1790).

D. zid od ~1478 do ~1661 (Valvasor)

E. prvotni (srednjeveški) pokopališki zid ??.

Podporni zid povezovalnega hodnika, v ozadju ostanki starejšega, narejenega pred l. 1761.

Zazidani del nekdanjega hodnika med dvema podpornima rebroma.

K staremu podporniku dozidani novi, ki je nosil hodnik pred obrambnim zidom.

Obrambni zid s svojimi tremi oporniki in dozidanim 2. opornikom.

Obrambni zid na severni strani cerkve.

Ozek prostor med obrambnim zidom in cerkvijo.

Nasproti cerkvenim opornikom stojijo v obrambnem zidu na spodnji strani oporniki prikazani na prejšnji sliki, ki omogočajo cerkvenim opornikom opiranje cerkvenega svoda.

Strmo severno pobočje pod cerkvijo s potjo nekoliko nad dnom Dola.

Obrambni jarek vzhodno pod cerkvijo in zakristijskim stolpom (bunkerjem).

Wagnerjeva slika Radovljice nastala okoli l. 1865.

**Obrambni jarek na vzhodnem pobočju pod cerkvijo,
domnevno iz zgodnjega srednjega veka.**

Obrambni zid v obnavljanju l. 2004.

Župnijski zelenjavni vrt podpirajo novejši zidovi.

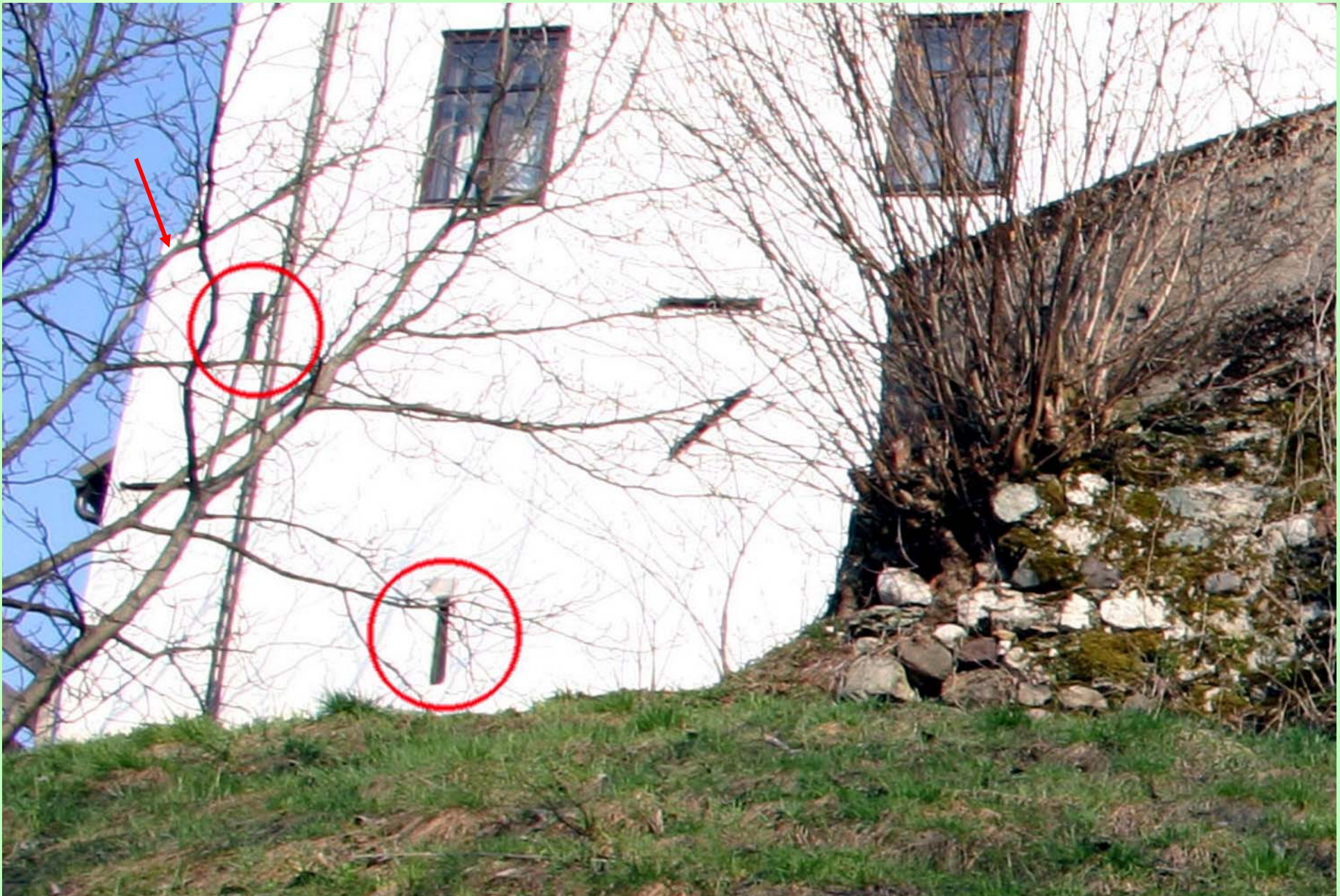
Proštija je zidana na nekdanje obzidje. Najstarejši del (z arkadami) je predstavljal sprva obrambni stolp. Ostanki prvotnega obrambnega zidu so še vidni.

Ostanki starega obrambnega zidu med kaplanijo in proštijo.

K prvotnemu župnišču je bil v 19. stol. dozidan zelenjavni vrt, ki je zakril prvoti obrambni zid.

Strelni lini v zidu župnišča. Nad levo strelno lino je še viden zaključek prvotnega obrambnega zidu, ki so ga nadzidali.

Obrambni zid se v prvotni izvedbi nadaljuje naprej proti Varlu v isti črti kot z župniščem nadzidani del, v katerem sta še strelni lini .

Škarpa na župnijskem vrtu

Podnožje sedanje škarpe, ki podpira župnijski vrt, je še del prvotnega zidu. Škarpa pa je nagnjena navznoter, da lahko prenaša sile, ki jih povzroča nasutje. V ozadju sedanje gospodarske zgradbe, ki segajo pred prvotni obrambni zid.

Obnovljeni in dozidani obrambni zid na južnem vogalu župnijskega vrta. Del levo od točke A je bil dozidan po l. 1826 in s tem izravnal župnijski vrt.

Poslopja dozidana pred in nad obrambni zid po l. 1826.

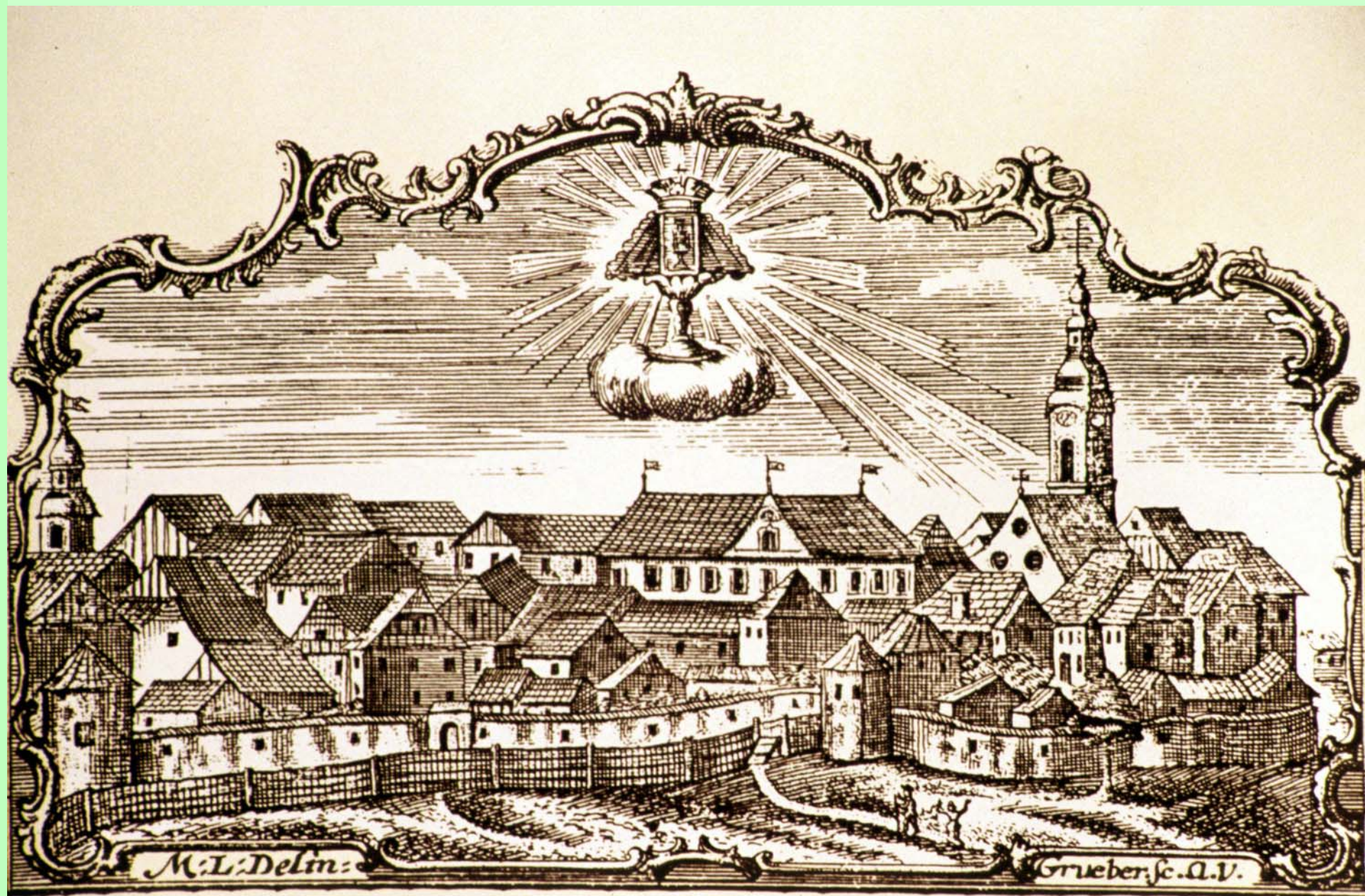
Ostanki nekdanjega obrambnega jarka na južnem vogalu starega mesta.

Varlova hiša je nadzidana nad nekdanjim obrambnim zidom v obdobju 1765-1826.

Varlovo gospodarsko poslopje in škarpa, ki podpira vrt, sta zgrajena po l. 1826.

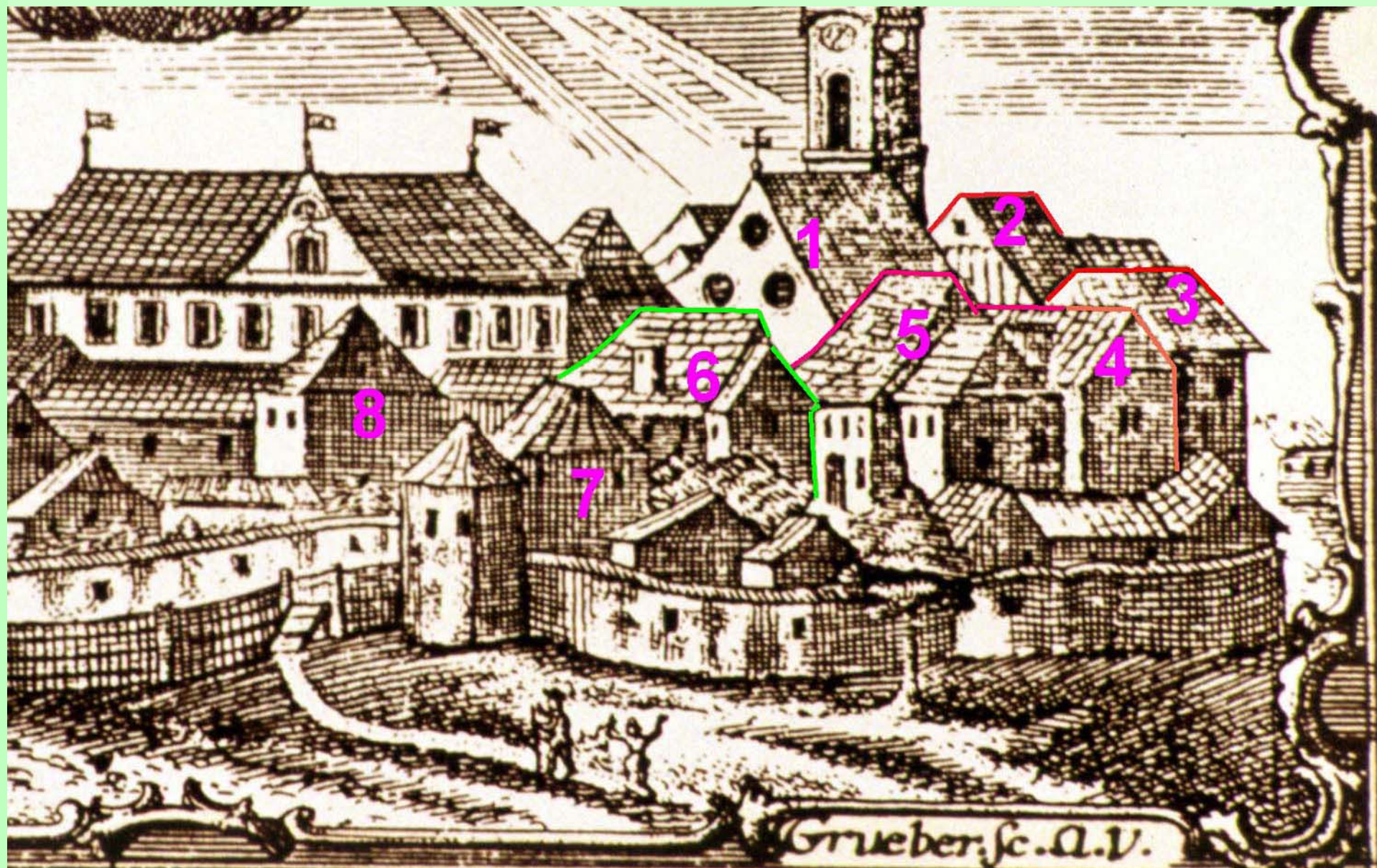
Radovljica l. 1765. (Marko Layer)

Obnovljeni obrambni zid pod nekdanjo Burcelново hišo.

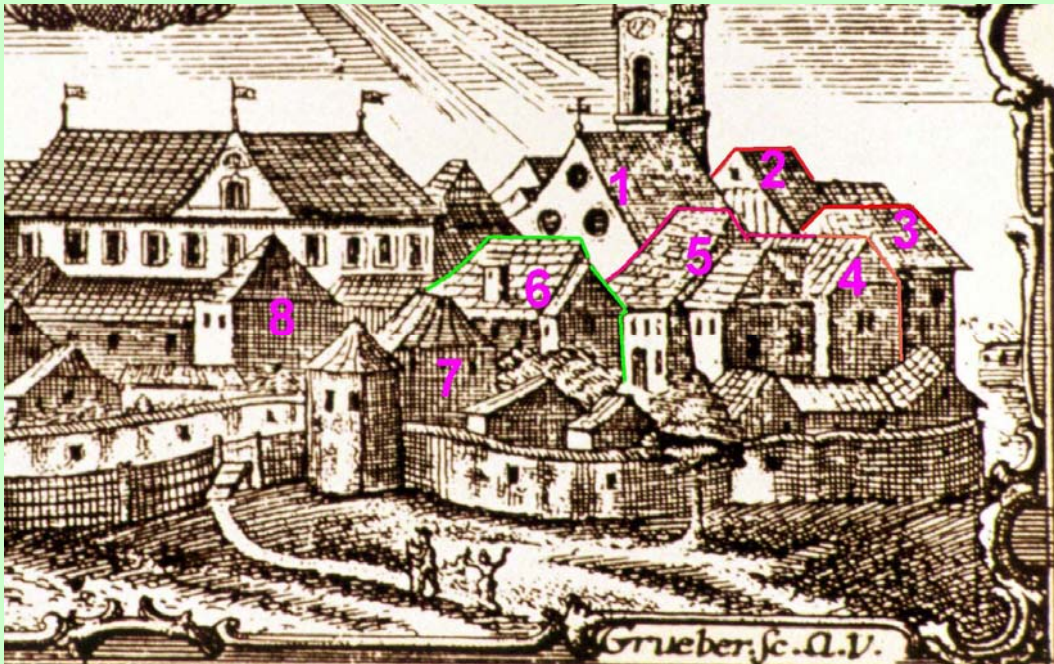
Obnovljen obrambni zid pod nekdanjim stolpom pri spodnjih mestnih vratih in pozneje pod Burcelново hišo.

Radovljica l. 1765. (Marko Layer) - vzhodni del.

Primerjava današnjega pogleda na južni del mesta s pogledom iz l. 1765.

1 cerkev	2 zakristijski stolp
3 kaplanija	4 proštija
5 župnišče	6 Štekej
7 Šlosar	8 grajska hiša

Obnovljeni del obrambnega zidu med Fajfarjevo in Malijevo hišo.

Ostanki prvotnega obrambnega zidu (spodaj) in novejšega zidu (zgoraj) pod Šivčevo hišo.

Radovljica l. 1765, (Marko Layer) - zahodni del.

Slika v delu zahodno od malih vratc ni verodostojna, saj zahodni stolp ni stal spodaj ob cesti.

Obnovljeni nekdanji obrambni zid pod vrtom gostilne Avguštin.

Ostanki nekdanjega okroglega, zahodnega obrambnega stolpa pod sedanjo Avguštinovo hišo.

Vhod v nadgrajeni mestni jarek pod Dralkino hišo.

Vhod v nadgrajeni mestni jarek pod Dralkino hišo.

Ostanki nekdanjih zgornjih mestnih vrat, najdeni ob izkopavanjih l. 2002.

Obnovljeni vhod v nadgrajeni mestni jarek pod Dralkino hišo.

Obnovljeni prehod pod sedanjo Dralkino hišo.

Mestni jarek po obnovi l. 2003.

Vhod v Dralkino hišo iz mestnega jarka z letnico 1730.

Dodani del podhoda in obzidano okno Dralkine hiše v mestnem jarku.

Drakina hiša v mestnem jarku.

Slika je utegnila nastati še pred l. 1826, ko sta obe hiši še last različnih gospodarjev. L. 1826 sta obe hiši že združeni v eno hišo pod isto hišno številko in imata današnji obseg.

Hiša v ozadju (ob današnjem vhodu v mesto) je starejša. Obe dve hiši imata glavni vhod iz Jarka.

Jarek je tedaj še zelo živ, v njem opravljajo ljudje različne dejavnosti. Poleg tega je tedaj potekala pot iz Lipniške doline k deželni cesti skozi mestni jarek, kot nam to prikazuje načrt iz l. 1806.

Mestno stran jarka omejuje že tedaj zid, podoben današnjemu.

Oboki v prehodu pod Dralkino hišo.

Oba dva oboka v prehodu, vidna na tej sliki, sta narejena pozneje, kot je nastala slika [xxxx](#), ob izgradnji skupne hiše, stari oboki, ki jih prikazuje omenjena slika pa so vidni na sliki [yyy](#).

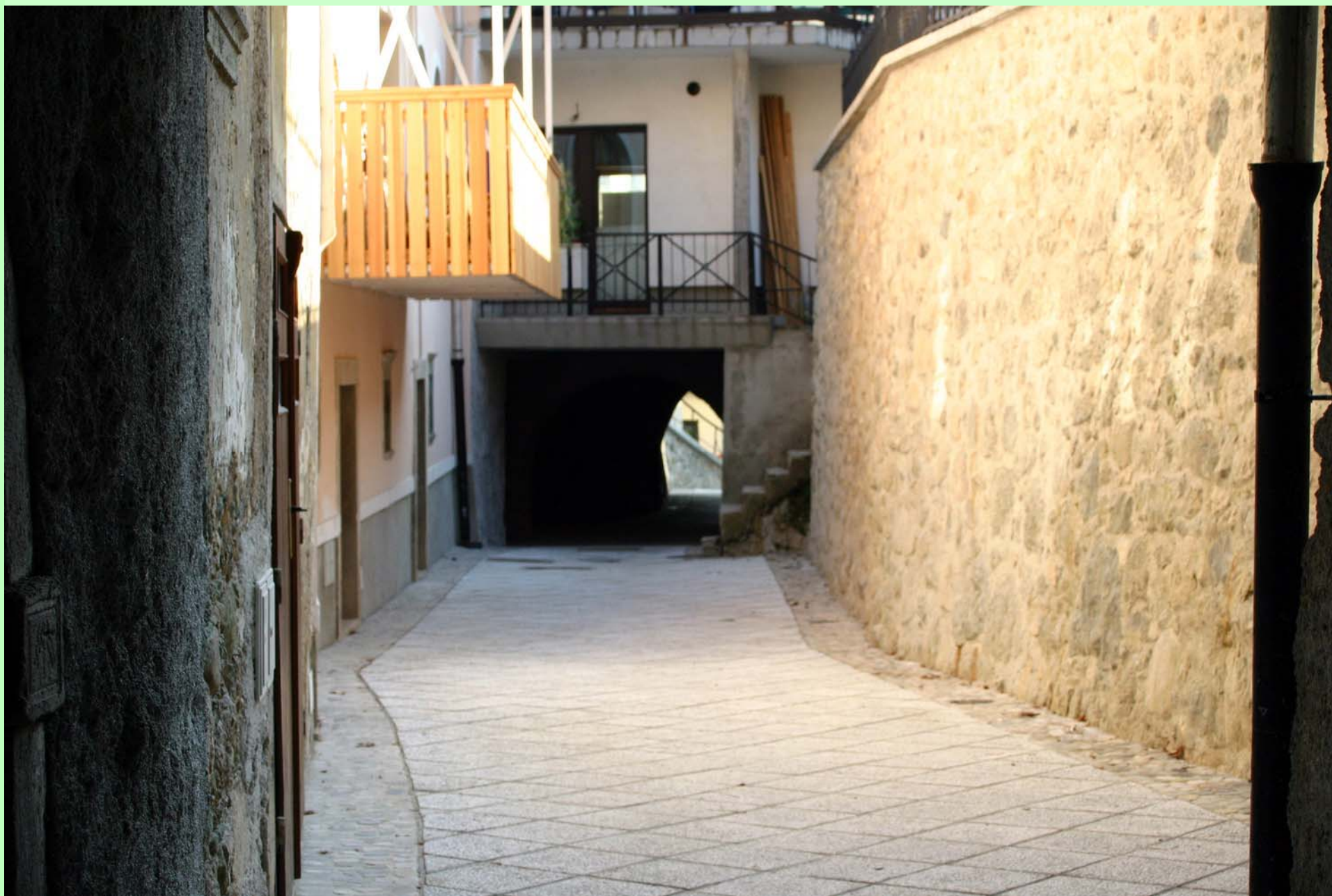

Polaganje novih komunalnih vodov l. 2002.

Ob polaganju novih komunalnih vodov (plina, vodovoda, električnih vodov) v Gubčevi ulici, ki poteka vzporedno z mestnim jarkom, so bila odkrita nasutja celotne ulice, ki so bila globlja od 2 m. Ta nasutja so nastala po l. 1806. Hiše v mestnem jarku tedaj torej niso mogle imeti vhodov z današnje Gubčeve ulice, kot jih imajo danes.

Mestni jarek po obnovi l. 2003.

Mestni jarek po obnovi l. 2003.

Mestni jarek po obnovi l. 2003.

Podhod pod Trubarjevo in izhod na Gubčevo ulico.

Izhod iz podhoda pod Trubarjevo ulico na Gubčevo ulico.

Škarpa sedanje Trubarjeve ulice, dozidana v obdobju 1806-1826.

Severni vogal Janševe hiše zgrajen iz nekdanjega severnega okroglega obrambnega stolpa.

Hiše v Trubarjevi ulici so deloma nadgrajene (Magušarjeva), deloma pa stojijo njihovi temelji pred nekdanjim obrambnim zidom (Muhnekova in Janševa hiša).

Ostanki nekdanjega obrambnega zidu v temeljih Magušarjeve hiše.

Z zgornji zahodnim delom Wagnerjeve slike iz l. 1865 zaključujemo našo predstavitev. Tedaj so hiše zahodno od graščine že podobne današnjim. Lectar, Vidičeva hiša in Magušarjeva hiša izgledajo tako, kot tudi danes. Zahodno od tod pa je Muhovčeva hiša predstavljena še brez izhoda na današnjo Trubarjevo ulico, zelo verjetno ga tedaj tudi Janševa hiša še ni imela.
